

Тищенко О.О.

Граматичні засоби вираження компаративної семантики у поетичній спадщині Емми Андіївської

Тищенко Ольга Олександрівна, асистент кафедри української мови та літератури Донбаський державний педагогічний університет, м. Слов'янськ, Україна

Анотація. Для поетичної мови Емми Андіївської характерна семантична глибина порівняльних зворотів, що дозволяє "образно передати асоціативні зв'язки між поняттями, щоб неозначеність цих зв'язків перетворити на джерело мовної експресії". Неоднозначність, семантико-стилістична багатозначність лексем, які входять до структури порівнянь, виступають "джерелом конкретно-чуттєвої образності художнього мовлення, сигналом несподіваних зв'язків між порівнюваними словами-поняттями". У лексико-семантичній структурі порівнянь "відтворюються логіко-понятійні універсали художнього мислення. У своїх конкретних словесних реалізаціях вони відбивають національно-мовну картину світу".

Ключові слова: семантика, стилістика, порівняння, словотворчість, поетика

Щодо граматичного вираження порівняння як мовно-образного засобу, В. Томашевський виділяє такі категоріально-граматичні характеристики, як повне порівняння зі сполучником із акцентом на іменнику або дієслові; порівняння з прикметниками у ступенях порівняння та прикметником *подібний*; порівняння з іменниками у формі орудного відмінка; заперечні та приєднувальні порівняння як форми власне слов'янської поезики [16, с. 205–207]. Наукове обґрунтування цієї проблеми знаходимо у розвідках І. Чередниченка [17].

У межах простого речення М. Каранська виділяє такі види порівнянь: метафоричне, заперечно-протиставне метафоричне, сполучниковий порівняльний зворот і сполучникове порівняння серед однорідних членів речення [8, с. 161–166]. Також виділяють такі специфічні граматичні варіанти компаративем, як описові порівняння [14, с. 11], побудовані за допомогою синсемантичних слів [18, с. 9; 50, с. 327] та порівняння, один з компонентів якого представлений предикативною структурою [11, с. 561].

Найповнішу класифікацію способів граматичного вираження порівнянь, з нашої точки зору, пропонують автори "Стилістики української мови":

1. "Порівняльний зворот (непоширений і поширений) зі сполучниками *як, мов, немов, наче, неначе, неначебто, ніби, нібито, немовби, немовбито*."
2. Форма орудного відмінка.
3. Підрядне речення.
4. Конструкції з формами ступенів порівняння прислівників і прикметників.
5. Описові порівняння типу *подібний*.
6. Речення порівняльної структури, в яких об'єкт порівняння охоплює всю предикативну структуру.
7. Порівняльно-приєднувальні конструкції, побудовані за принципом образної аналогії" [13, с. 360].

Основним показником порівняльної конструкції вважають ірреально-реальні сполучники *мов, немов, наче, неначе* та власне ірреальні сполучники *мовби, немовби, ніби, начеб, неначеб*. С.Рошко вказує на вживання в сучасній українській мові 21 сполучника (*мов, мовби, немов, немовби, мовбито, немовбито, наче, начеб, начебто, неначе, неначеб, неначебто, ніби, нібито, ніж, гей, гейби, буцім, буцімто, що, як*) та діалектної форми *ек* і стилістичного *яко* [15, с. 5].

І.Вихованець чітко розмежовує порівняльні сполучники за їх функціями на три групи: 1) власне порівняльна функція (*як*), 2) модально-порівняльна функція (*мов, ніби* та інші), 3) порівняльно-об'єктивна функція (*ніж, аніж*: і як у значенні "ніж") [6, с. 327–333].

До порівняльних, на думку деяких дослідників, належать безсполучникові конструкції: 1) прислівники з конфіксами *по-...-ому* та *по-...-и*: *по-людському, подитячи*; 2) прикметники з суфіксами *-видний, -подібний*: *скловидний, склоподібний*; 3) дієслова типу *остобісити, остогидіти* [12, с. 13]. Особливою ознакою таких структур є "контамінація в одній лексемі образу й показника порівняльних відношень" [14, с. 11].

Особливу групу порівняльних конструкцій з імпліцитним показником становлять суфіксальні компаративемі зі значенням часткової подібності (за класифікацією Н. Шаповалової), зокрема, це прикметники та прислівники з суфіксами *-уват- (-юват-); -аст- (-яст-), -ист-*: *"Сувій води - утворення плямисте - з клітин гінких - нові півкулі мостить"* [2, с. 6], *"В плямистих підштанцях буття іде"* [2, с. 107], *І світ біжить, і все біжить вперед, лиш почуття - по цятці - слід перлиний"* [1, с. 70], *"Сріблястим зашморгом лягла емалька сіті"* [1, с. 76], *"Воює далі, хоч давно помер, самотній лицар в тиллягах цеглястих"* [4, с. 70], *"Хоч простір стиснувся на невелику сріблясту кульку із сегментів шовку"* [2, с. 46], *рухоме тло, що допи - слід крапчастий"* [2, с. 52], *"Обгорнена ще пльвоко сну кутаста дійсність"* [2, с. 106].

Характерною рисою таких компаративем, за визначенням Н. Шаповалової, є "поєднання в одній лексемі об'єкта й показника порівняння, суб'єкт виражається окремою лексемою" [18, с. 34]. По-іншому представлено порівняльний зміст у компаративемах - складних прикметниках із компонентами *-головий, -зубий, -крилий, -ногий, -носий, -окий, -рогий, -хвостий* тощо: *"І потекли провалля і смереки по висхідній -у куб чотириокий"* [4, с. 7], *"Через пороги - одноокий лоцман ледь жевріє, бо ще у грудях темно"* [4, с. 71]

С.Рошко розглядає конструкції з іменниками-прикладками як порівняння [15, с. 137], де компонентами виступають означуване слово та епітет-прикладка, які "часто служать засобом образної характеристики і емоційної оцінки осіб та предметів" [9, с. 62]. Особливість таких порівнянь-прикладок полягає в тому, що вони поєднують у собі функціонально-семантичне навантаження епітета, порівняння та метафори.

Лексеми, що становлять об'єкт порівняння, можуть виражатися різними частинами мови.

У поезії Емми Андіївської обидва порівняльні компоненти виражаються найчастіше іменниками в називному відмінку: *світло, як саше; світи, мов ноти*. У таких порівняльних конструкціях утворюється пряме відношення подібності між предметом і обра-

зом порівняння за однією (*місяць, мов апендикс* - за формою) чи кількома ознаками (*вогник, як груша* - за формою і кольором) тощо.

Компаративні компоненти порівняльних конструкцій нерідко передають поєднання сполучника з іменниками у непрямих відмінках: "*В червону барву, наче в глухий кут*" [2, с. 5].

Порівняльне значення таких конструкцій може послаблюватися. У таких випадках домінантною стає порівняльна обставинна семантика образу. Наприклад, "*Все видиме у просвіт проишкандиба, який відкрився, як після хвороби*" [1, с. 148], "*Природа вся, немов після коректи*" [2, с. 56]. Це стосується передусім порівняльних конструкцій із фразеологізованою компаративною частиною: "*Градини світла - злива, як з відра*" [2, с. 69], "*Як з-під землі, ще часом бик ревне, де ллються перли з зоряних рівнянь*" [1, с. 38], "*То вирина, то знову - боком - в сон - скеляста дійсність, що-як на долоні*" [1, с. 42].

За синтаксичними способами вираження порівняльної семантики можна виділити порівняльні звороти у структурі простого речення і підрядні порівняльні частини в складі складнопідрядного речення.

Н. Шаповалова запропонувала такі критерії розрізнення порівняльних зворотів і підрядних порівняльних речень: "1) наявність/відсутність предиката; 2) загальний зміст компаративеми: доцільність/недоцільність відновлення присудка; 3) можливість встановлення граматичної форми присудка" [18, с. 32].

Серед інших критеріїв розмежування називають метафоричне вираження стрижневого слова порівняльної конструкції, його функціонально-семантичного значення, наявність співвідносних слів у основній частині, наявність підсилювальних часток *ж* в основній частині, *і* - в залежній, наявність у залежній частині дієприкметникового, дієприслівникового чи підрядного речення до неї [7, с. 34].

За цими критеріями до порівняльних зворотів як частин простого речення належать (за визначенням Н. Шаповалової [18, с. 32]):

1) дієприкметникові звороти порівняльної семантики: *світло, як перемите*;

2) дієприслівникові звороти порівняльної семантики: *гірко, мов благаючи, застогне лист*;

3) стійкі фразеологічні сполуки з динамічною ознакою в основі порівняння, утворені за моделлю: "показник сполучникового типу + об'єкт порівняння - іменник у формі називного відмінка": *доля - люто - ікла, як кабан*;

4) стійкі фразеологічні сполуки зі статичною ознакою в основі порівняння, що відповідають моделі: "показник сполучникового типу + об'єкт порівняння - іменник у формі називного відмінка": *жовтий, мов мімоза, смуток*;

5) стійкі утворення "показник + прикметник (дієприкметник)": *найтяжче, як найлегше*;

6) стійкі утворення "показник + іменник у формі непрямого відмінка": *світ - у клітку, мов канарку*;

7) нестійкі сполуки "реально-порівняльний показник + об'єкт порівняння;

- іменник (із поширювачем чи без) у формі називного відмінка" зі статичною ознакою в основі порівняння: *парк, як анахорет*;

8) нестійкі сполуки "реально-порівняльний показ-

ник + об'єкт порівняння;

- іменник (із поширювачем чи без) у формі називного відмінка" з динамічною ознакою в основі порівняння, на тій підставі, що граматична форма "відновлюваного" присудка не може бути точно встановленою: *мінється, як звук, гірський хребет*;

9) нестійкі сполучення "показник + іменник у формі непрямого відмінка (з поширювачем чи без нього)": *у тишу, як в гарячку золоту*;

10) нестійкі сполучення "ірреально-порівняльний показник + іменник у формі називного відмінка (з поширювачем чи без) зі статичною чи динамічною ознакою в основі порівняння: *заходить ніч, мов текстолог*;

11) нестійкі структури з реально-порівняльним показником, що традиційно кваліфікуються в сучасному мовознавстві як синкретичні: *блискавка і дзенькіт, як трамвай*;

12) конструкції, що відповідають моделі: "показник сполучникового типу + прислівник (або іменник в обставинному значенні)": *природа вся, немов після коректи*.

Варто зазначити, що в поезії Емми Андієвської найуживанішими є сполучникові конструкції на зразок *невимовне, як предмет; нерухомість, як вир; місто, мов вітряк; зовнішнє, мов картуз; час, немов тюльпан; життя, наче клей; напруга, що свідомості бордюру*. Домінантним виступає сполучник *як*. Поетеса не обмежується вживанням традиційних сполучникових конструкцій. У неї зустрічаються порівняння - відокремлені та невідокремлені прикладки, речення з предикативною порівняльною структурою, описові порівняння тощо.

Власне прикладкові структури з дефісом типу, *світанок-чхун* компонент *чхун* аналізувався як епітет, в цілому ж, *світанок* виступає суб'єктом, а *чхун* - об'єктом порівняння. Тут до аналізу взято порівняльні конструкції таких типів:

1) відокремлена за допомогою тире прикладка: *І тільки мозок - тужно - вовк самотній - На місяць, - із брезенту галифе* [2, с. 67]; *Всесвітня - коло кольорове - пральня - Нову подобу - із подоб зіпрілих, - Жене вперед - гінкий - за клаптем клапоть* [2, с. 20];

2) відокремлена за допомогою тире та ком прикладка: *Жовтки, - світів недогарки, - із ока, - В єдиний вир, - і вічність шкандиба, Все оглядаючись на - струхлу в крик - добу* [4, с. 8]; *Збоку десь долина Тріпоче крильцями, - як вдих, - метелик* [2, с. 55];

3) відокремлена за допомогою тире чи коми прикладка в кінці речення після означуваного слова: *Від світу лиш флуоресцентне воло, Яке - дебіл-(за нитку - з гиком) велет, Що волю їсть, привуджену макрелю* [4, с. 10]; *Буття розлазиться, - старий напірник* [4, с. 76].

Найчастіше у таких конструкціях експліцит-сполучник відсутній, натомість його роль відіграють авторські знаки. Філософські категорії буття, матерії, духу, свідомості, дійсності, світу в поезії Емми Андієвської займають одне з чільних місць. Вони знаходять авторське бачення і в розглядуваних конструкціях. Поняття світу в її поезії органічно пов'язане з категорією швидкості; динамічності образам надають лексеми руху (*добігти, стрибком, мерцій, метушиться* тощо): *Лише добігти і - стрибком - мерцій В світ, - сир голляндський, - який - щур* [1, с. 95]; *Світ метушиться, присіда, галака,*

Збиваючи у діжді- **дійсність - сир** [2, с. 18].

Взаємопов'язаним динамічно з образом світу виступає поняття дійсності, яке відіграє роль об'єкта дії (збивати дійсність, як сир), так і анімалізованого суб'єкта дії та порівняння (дійсність, як ведмежа, пересуває межу; дійсність, як фокстер'єр, кладе на лапи морду): *Сірчані дюни, Перед якими - дійсність, - ведмежа, - Пересуває, граючись, межу* [4, с. 17]; *На лапи морду - дійсність - фокстер'єр* [1, с. 139].

Античних ремінісценцій набуває зіставлення буття з кульгавим Гефестом (враження підсилює образ безокої Венери): *Буття - Гефест - у листі шкутильгає Під супровід - Венер безокий погляд* [2, с. 54].

Властивим для поезики Емми Андієвської є створення образів на основі порівняння абстрактного та конкретного. Динамізм таких засобів полягає в тому, що абстрактні поняття *буття, свідомості, руху* сприймаються як такі, що оконкретнюються, зазнають змін у часопросторі, уподібнюються до *нап'рника, комара, пітона*: *Буття розлазиться, - старий нап'рник* [4, с. 76]; *Бринить свідомість (рудимент) - комар* [2, с. 28]; *Хоч рух - пітон - весь кільцями й затих* [1, с. 50].

Оригінальним змістом наповнена компаративема *матерія, як найбільший блеф духа*. Внутрішнє протиріччя виражається у тому, що поряд з духом матерія, вторинна за своєю суттю в поетичному світі Емми Андієвської, виступає "обманом із метою створення перебільшеного уявлення про свої сили, можливості, значимість" [5, с. 55]: *Матерія, - найбільший духа блеф, - Стос пелюшок, що - небуття щоденне* [2, с. 11].

Порівняння, побудовані з уживанням слів на позначення кольору, виступають компонентами метафор, динамізм яких виявляється не лише в дієсловах (мости, гнати), але й у приписуванні суб'єкту порівняння дій, властивих об'єктові (сувій води, як утворення плямисте - творити щось нерівномірно, плямами; всесвітня пральня, як коло кольорове - змішувати кольори, кружляючи): *Сувій води - утворення плямисте - З клітин гінких - нові півкулі мостить* [2, с. 6]; *Всесвітня - коло кольорове - пральня - Нову подобу - із подоб зіпрілих, - Жене вперед - гінкий - за клаптем клапоть* [2, с. 20].

Коли суб'єктом порівняння виступає лексема на позначення звуку, слуху, немалу роль у декодуванні тексту відіграє епітет, який стосується об'єкта порівняння (*нескінченна сколопендра, пружкий смарагд*): *И звук, - сколопендра нескінченна, - тильно Шукає свічки в пам'яті копальнях* [4, с.10]; *Розширюється слух - пружкий смарагд, - Де ще життя - останню хліба лусту* [1, с.70].

Авторські "звукокартинки" Емми Андієвської у порівняльних конструкціях можуть містити лексеми звуку в суб'єктній частині компаративеми, а лексеми кольору - в об'єктній, або обидві лексеми - у об'єктній. Приміром, *дзвін, як супутник присмерку* (цей образний засіб динамізується структурою з семантикою кольору "на заграву розтягує копита"), *колони незнаних світів, як кольорові луни: Луни дзвін у вусі - присмерку супутник, - На заграву розтягує копита* [1, с. 19]; *Ніч виструнчує колони світів незнаних - Кольорові луни, садок стихій* [2, с. 88].

Динамічні ознаки мають порівняння, в яких суб'єкт порівняння персоніфікується. Біля такого суб'єкта є дієслово, яке за семантикою стосується об'єкта порівняння - людини (*смерть зирить, як середньовічна кра-*

ля; радість, як терапевт, розводить коронів), у випадку, коли дієслово відсутнє, зустрічаємо віддієслівні іменники, динамічні характеристики яких виражаються імпліцитно (*простір, як галайко і тюхтій* - галайкати, бути неповоротким; *пам'ять, як жмикрут й скоморох* - жати-крутити, мандрувати-розважати): *Як зирить смерть, середньовічна краля, З кутка, - то наближаються повільно, (а з нею й гості, - ті, яких не звали)* [4, с. 10]; *Все міниться, і радість, - терапевт, - У грудях вже розводить коронів* [1, с. 16]; *Ще простір сам, -галайко і тюхтій, - Поволі - тиші - з туркусу - турбіну* [4, с. 16]; *І тільки пам'ять, - жмикрут й скоморох, - Квадригу, - замість коней - комарі* [4, с. 42].

Одним із засобів граматичного вираження компаративем є "речення порівняльної структури, в яких об'єкт порівняння охоплює всю предикативну частину" [13 с. 360]. Такі приклади знаходимо і в поезії Емми Андієвської; об'єкт, який виконує роль присудка, виступає в порівняльній зв'язки із суб'єктом-підметом: *Матерія - рибний міхур надутий* [2, с. 6]; *Світ - миша, що -народжує гора* [2, с. 68].

Об'єкт порівняння, що складається з прикметника та іменника, має у собі динамізаційні ознаки відсутнього дієслова (*планета, як пташка перелітна* - перелітати; *душа, як самотній верхолаз* - лазити): *Планета - пташка перелітна, Що її серп зловив в сріблясті пуга* [1, с. 130]; *І знов душа -самотній верхолаз* [2, с. 23].

Подібні конструкції можуть мати інверсійний порядок слів (*як миска драглів, світ* - на першому місці об'єкт) або ускладнені авторськими знаками, особливо у випадку відсутності дієслова (*природа - на всі руки - реставратор*): *Миска драглів - цей світ, - на кусні рїж:* [2, с. 1]; *Природа - на всі руки -реставратор, Який і деревину - на ставриду* [1, с. 159].

Порівняльні конструкції такого типу в межах однієї предикативної частини виражають свої динамічні ознаки як експліцитно, так й імпліцитно (через текстове оточення та авторську пунктуацію).

У поетичних текстах Емми Андієвської бачимо схожі за семантикою до порівнянь конструкції описово-компаративного типу. Статус компаративності в таких випадках отримують слова двох частин мови: дієслова (*здаватися, нагадувати, скидатися*) та прикметники (*схожий, подібний*) [14, с. 62]. У них немає показника -сполучника, але є об'єкт і суб'єкт порівняння, а також слова, які слугують показниками динамічного зіставлення двох понять: *завбільшки, не більше, у формі, на подобу* тощо. Конструкції на зразок "кмин завбільшки з місяць" семантично подібні до традиційних "кмин, як місяць": *Завбільшки з місяць - серед стебел - кмин - Блакитну смужку, - прісноводних лідер -Зібрав цятки - в півтони й ледве-ледве - і краєвид, і небо - піротехнік* [2, с. 74]; *Зелене так рожевим вередує, Завбільшки з грім - луска - на все обійстя* [1, с. 67].

Семантика описово-порівняльних конструкцій у поетичних текстах Емми Андієвської загалом зосереджена навколо зіставлення за розміром та формою і реалізує динамічну подібність двох об'єктів. Різні форми граматичного вираження порівнянь у поетичній мові Емми Андієвської виступають продуктивним засобом творення мовного образу та динаміки тексту загалом, при цьому увиразнюючи та доповнюючи певні семи об'єкта та суб'єкта компаративеми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андiєвська Емма. Знаки. Тарок. Вірші. // Київ: Дніпро – 1995. – 176 с.
2. Андiєвська Емма. Межиріччя: Сонети. // Київ: Вид. дім "Всесвіт" – 1998. – 134 с.
3. Андiєвська Емма. Спокуса Святого Антонія. // Мюнхен: Сучасність. – 1985. – 227с.
4. Андiєвська Емма. Хвилі: Поезії. // Київ: Вид. дім "Всесвіт" – 2002. – 160 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад, і голов, ред. В.Т.Бусел. // Київ: Ірпін, ВТ "Перун" – 2003. – 1440 с.
6. Вихованець ЛР. Граматика української мови. Синтаксис: Підручник. – К.: Либідь, 1993. – 368 с.
7. Довженко Г.Я. Неповні підрядні речення і другорядні члени речення, виражені порівняльними конструкціями // Українська мова і література в школі. – 1973. –№ 6. – С.31-35.
8. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови. – К.:Либідь, 1995. – 312 с
9. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. – К.: Радянська школа, 1965. – 4.2. Синтаксис. – 284 с.
10. Лесин В.М., Пулинець О.С. Словник літературознавчих термінів. -К.: Радянська школа, 1971. – 488 с.
11. Літературознавчий словник-довідник І Р.Т.Гром'як, Ю.І.Ковалів та ін. – К.: ВЦ "Академія", 1997. – 752 с.
12. Марчук О.І. Структурно-типологічні параметри порівняльних конструкцій в ідіостилі М.М.Коцюбинського. – Одеса, 2003. – 207 с
13. Мацько Л.І. Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилістика української мови: Підручник / За ред. Л.І.Мацько. – К.: Вища школа, 2003. – 462 с.
14. Прокопчук Л.В. Категорія порівняння та її вираження в структурі простого речення. – К., 2000. – 189 с.
15. Рошко С.М. Формально-граматична та функціонально-семантична структура порівняльних синтаксем і підрядних речень у сучасній українській мові. – Ужгород, 2001. – 216 с.
16. Томашевский Б.В. Стилістика. – 2-е изд., испр. и доп. – Л.: Изд-во Ленинградского университета, 1983. – 288 с.
17. Чабаненко В.А. Основи мовної експресії. – К.: Вища школа, 1984. –168 с.
18. Шаповалова Н.П. Функціонально-семантична категорія порівняння в сучасній українській мові // Семантика і прагматика граматичних структур. 36. наук. пр. / Ред. кол.: А.Загнітко (наук, ред) та ін. – Донецьк: ДонДУ, ІЗМН, 1998. – С.30-36.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Andiyevska Emma. Signs. Taroko. Poems. // Kyiv Dnieper - 1995. - 176 p.
2. Andiyevska Emma. Mesopotamia: Sonnets. // Kyiv: Pub. House "Universe" - 1998. - 134 p.
3. Andiyevska Emma. The Temptation of St. Anthony. // Munich: Modernity. - 1985. - 227s.
4. Andiyevska Emma. Waves: Poems. // Kyiv: Pub. House "Universe" - 2002. - 160 p.
5. Great Dictionary of Modern Ukrainian / Ed. V.T.Busel. // Kyiv, Irpin, VT "Perun" - 2003 - 1440 p.
6. Vikhovanets L.P. Ukrainian grammar. Syntax: Tutorial. - K. : Lybed, 1993. - 368 p.
7. Dovzhenko G.Ya. Incomplete and secondary clause of the sentence, pronounced comparative constructions // Ukrainian language and literature at school. - 1973. -№ 6. - S.31-35.
8. Karanska M.U. The syntax of modern Ukrainian language. - Kyiv: Lybid, 1995. - 312 p
9. Kulik B.M. The course of modern Ukrainian language. - K. : The Soviet school, 1965. - 4.2. Syntax. - 284 p.
10. Lesyni V.M., Pulynets O.S. The dictionary of literary terms. K. : The Soviet school, 1971. - 488 p.
11. Literary Dictionary and Directory. – R.T. Hrom'yak, Yu.I. Kovaliv and others. - K. : PC "Academy", 1997. - 752 p.
12. Marchuk A.I. Structural and typological parameters of comparative constructions in idiostyle M.M. Kotsyubynskoho. - Odessa, 2003. - 207 p
13. Macko L.I., Sidorenko O.M., Macko O.M. The style of the Ukrainian language: Textbook / Ed. L.I. Matsko. - K. : High School, 2003. - 462 p.
14. Prokopchuk L.V. Category comparison and expression in a simple sentence structure. - K., 2000. - 189 p.
15. Rosko S.M. Formally-grammatical and functional-semantic structure of comparative syntaxemes and subordinate clauses in modern Ukrainian language. - Uzhgorod, 2001. - 216 p.
16. Tomashevskyy B.V. Stylystyka. - 2nd ed., Rev. and add. - L. : Publishing House of Leningrad University, 1983. - 288 p.
17. Chabanenko V.A. Fundamentals of verbal expression. - K. : High School, 1984. -168 p.
18. Shapovalova N.P. Functional-semantic category comparison in modern Ukrainian language // The semantics and pragmatics of grammatical structures. 36. Science. pr. / Red. col. : A.Zahnitko (Science, ed) and others. - Donetsk: DonSU, IZMN, 1998 - P. 30-36.

Tishchenko O.O. Grammatical means of expressing semantics in Comparative poetic heritage of Emma Andiyevska

Abstract. Semantic depth of comparative speed, allowing "vividly convey associative links between concepts to turn these relations into a source of verbal expression" is typical for poetic language of Emma Andiyevska. Ambiguity, semantic and stylistic multiplicity of tokens that are part of the structure of comparisons, act as "source of specific sensory imagery of artistic speech, signal of unexpected connections between comparable word-concepts." In the lexical-semantic structure of comparisons "logical and conceptual universal of creative thinking are reproduced. In its specific verbal implementations they reflect national language world".

Keywords: semantics, stylistics, comparison, word creativity, poetic

Тищенко О.А. Грамматические способы выражения компаративной семантики в поэтическом наследии Эммы Андиевской

Аннотация. Для поэтического языка Эммы Андиевской характерна семантическая глубина сравнительных оборотов, что позволяет "образно передать ассоциативные связи между понятиями, чтобы неопределенность этих связей преобразовать в источник языковой экспрессии". Неопределенность, семантико-стилистическая многозначность лексем, которые входят в структуру сравнений, выступают "источником конкретно-чувственной образности художественной речи, сигналом неожиданных связей между словами-понятиями, которые сравнивают". В лексико-семантической структуре сравнений "воссоздаются логико-понятийные универсалы художественного мышления. В своих конкретных словесных реализациях они отражают национально-языковую картину мира".

Ключевые слова: семантика, стилистика, сравнение, словотворчество, поэтика